

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

De quibusdam miraculis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

errore deceptus, quod aliquo precio redimendus sit. Precium certe peccati est eleemosyna. Sed qui semper eleemosynam erogat, & semper peccat, frustra credit, quod eleemosyna ei proficiat. Interpretandum est igitur eleemosynæ vocabulum. El, Hebraicè, Deus: Moys, Aegyptiaca lingua dicitur aqua, inde eleemosyna, id est aqua Dei. E contrario videre possumus, quod peccatum est ignis diaboli. Igitur contra ignem diaboli opponatur aqua Dei. Perpende, Christiane, dignitatem tuam, & redemptionem culpæ tuæ. Noli beluina mente contemnere. Deus eleemosynam fecit tibi, corpus proprium morti tradedo: tu eleemosynam fac illi, buccellam panis porrigendo pauperi. Esto prius in te misericors, deinde in proximum clementiæ riuum effunde, vt sic pariter cum proximo ad fontem misericordiæ valeas peruenire, Iesum Christum Dominum nostrum: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuuit, & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Eleemosyna interpretatio.

TRACTATVS EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI DE QVIBVSDAM MIRACVLIS.

DOMINO DESIDERIO VENERANDAE RELIGIONIS ABBATI PETRVS DAMIANI MONACHVS DEVOTISSIMI FAMILIARIVS OBSEQVIVM.

Vm in meo pectore tuæ charitatis ardor inextinguibiliter ferueat, meque circa tuam memoriam tepescere non permittat, mihi nuper aliquid in memoriam venit quod me mittendæ tibi legitionis admonuit. Nam dum in tuam contemplatione sedulus habitarem, & Angelico fratrum, sanctoq; conuentui, sic in cordis orbitibus, velut corporaliter interesset, inter alia multa, repente tuarum recordatus sum literarum, quas tu quidem sub interrogatiõe misisti, sed his ego Synodali præpeditus instantia adhuc nõ respondi. Et hæc in illis (si reminisci valeo) continebantur epistolis: Quia zelotypa quædam mulier habens virum ex adulterij fraude suspectum, qualiter eum sibi vindicare posset proprio toro contentum, à vicina petijt muliere consilium. Quæ nimirum peruersa, & vlticibus flammis euidenter obnoxia, hoc eam sacrilegium venenata serpentis antiqui suadela perdocuit, vt corpus Dominicum quasi communicura perciperet, quod cautè reseruans, viro suo postmodum non sine quibusdam maleficijs propinaret. Quod videlicet à sacerdote percipit, & vsque dum occasio præberetur, palliolo reseruatum, non sine magno dedidit stupore miraculum. Hæc enim particula Dominici corporis, inuenta est vsque ad medietatem in carnem esse conuersa: altera verò medietas, panis speciem non mutauit.

Itaque (si ritè reminiscor) hoc proposuisti. Deinde quid portenderet inquisisti. Super qua quæstione, quia non necesse est diutius immorari, breui compendio quid mihi videatur expediam. Idcirco Deus omnipotens sacrosanctum illud mysterium in carnis speciem vertit, vt perfidiam reprobæ mulieris argueret, dum visibilem Dominici corporis ostenderet veritatem, quatenus quæ purum panem (vt videbatur ante) credebatur, veræ carnis speciem cerneret, sicque sacrilegam coepi sceleris audaciam suo ipsa iudicio condemnaret. Quod autem medietas sic remansit, ad euidentioris indicij testimonium proficit, vt dum in vna, eademque substantia hinc panis, illinc carnis adesse consideras speciem, in vtroque veræ carnis, verique panis indifferenter intelligas veritatem, quia & ipse est panis, qui de caelo descendit, & ipsa nihilominus caro, quæ de virginalis vteri materia prodijt.

Quæstio
B. Petro
Damiano
proposita.

Eccè in hostia consecrata veracissimum corpus Christi latè manifeste prodit miraculo contra impios. Egrègia quæstionis solutio.

Iohan. 6.
Nam

SURIUS

g. bar
K. 10. 11. 12.
RVITI
5

Eccè aliud veracis præsentia Domini in sacramento cui dens argumentum.

Nam & vester ille finitimus piæ recordationis Amalphyranus Episcopus (no-
men nescio) Stephano Romano Pontifici, me præsentē, sub iureiurando testatus
est, quia cū aliquando ad mensam Domini sacrificaturus accederet, sed super sa-
cramento Domini corporis incredulus hæsitaret, in ipsa contractione salutari
hostiæ, rubra prorsus, ac perfecta caro inter eius manus apparuit, ita, vt etiam
digitos illius cruentaret, sicque sacerdoti omnem scrupulum dubietatis aufer-
ret. Vbi notandum, quàm sit immane periculum, indignis manibus attechare
tam terribile Sacramentum. Sed quid de sacramentis ipsis eloquimur, cum etiam
super eos aliquando, qui ex eorum vasis offendunt, terribiles fieri sententias vi-
deamus?

Terribile exemplū Arnaldi Episcopi, calicem Domini alienatis, & ab Ecclēsia subtrahentis.

Arnaldum certè Aretinæ sedis Episcopum tu quoque familiariter agnouisti.
De hoc mihi Martinus Eremita, magnæ scilicet opinionis vir, ac celebris famæ nar-
rauit: Quia ex quodam sui iuris monasterio calicem aureum abstulit, & quibus-
dam imminentibus necessarijs, alienauit, cui nimirum calici nobilis ac deuota mu-
lier, quæ eum sanctis obtulerat, anathematis titulum, nè ab aliquo tolleretur pro-
uidè fecit insculpi. Intereà cuidam fratri sopore depresso videre contigit quen-
dam lacum nimij caloris ardore feruentem, & piceos sulfureosque fetores non si-
ne tetri fumij voluminibus exhalantem. Circa quem lacum tererrimi quidam vel-
ut Aethiopes, nigris similiter equis, sed excelsis, instar turrium, infidebant. Intus
autem innumerabilia crudelium tortorum monstra, damnatorum verò videban-
tur horribilia ac diuersa supplicia. Inter quos subito contigit, vt etiam Arnaldum
videret Episcopum, quem videlicet in illis præ nimietate calorij exundantibus a-
quis ceruicatenus immersum, terribiles duo Aethiopes constringebant, quorum
alter sartaginem ferream, alter calicem aureum in manibus habere videbatur: sed
iste cum sartagine calicem replebat aqua, & ille labijs Episcopi protinus eundem
calicem apponebat. Sic itaque nunquam cessabant, & ille poculum labijs hians
immergere, & iste coactus indefinenter haurire. Quid multis immoror? Hanc vi-
sionem audiuit Episcopus, vt monasterio restituat calicem, ab amicis omnino
suggeritur. Ille sub fortassis ambiguo reddere pollicetur. Sed dum res in aëre suspen-
da differtur, immò dum circa salutem suã ille non vigilat, cælestis super eum sen-
tentia non dormitat. Nam & beatus Petrus de his, qui fictis verbis in auaritia ne-
gociantur, ait: Quibus iudicium iam olim non cessat, & perditio eorum non dor-
mitat. Quadam itaque die, tertia propinquante iam hora, in castelli, vbi erat, cre-
pidinem, sellam præcepit afferri, vt surgentis calorem Solis exciperet, ac matutini
frigoris reliquias propulsaret. Cumque residenti domesticis eius serui atque con-
tubernales assisterent, & ille securus, hilaris ac iucundus, faceta cum eis & vrbana
verba misceret, subito repentinus dolor in eius verticem, tanquam gladius irruit,
eumque, Morior, exclamare coëgit. Mox baiulantibus necessarijs defertur ad le-
ctulum mysterium sacrosanctæ communicationis accepit, ac spiritum protinus
exhalauit.

2. Pet. 2. 1.

Romani Pontificis anathema iuste timendum.

Timeat ergò quisquis vel Ecclesiastici mysterij vtensilia distrahit, vel tremendi
anathematis elogium paruipendit, nè dum quasi securus ambulat, latentis eum
iudicij laqueus comprehendat. Heu miserabilis valdè, & infelix humana condi-
tio. Certè præfatus Episcopus, licet in hunc negligentia torporem obreperit, alias
tamen acutus erat, ingeniosus, & cautus, tantæque facundia, vt dum expeditissimè
in verbis decurreret, circumcisus labijs dici non immeritò potuisset. Sed cum Apo-
stolus dicat: Prudentia carnis mors est, prudentia Spiritus vita, & pax: quid pro-
dest, si quispiam seculi huius prudentia calleat, si ingenij viuacis obtutibus abdita
comprehendat, si versuta calliditate, tãquam Proteus, in varia se formatum mon-
stra conuertat?

Rom. 3.

Allud terribile exemplum.

Intereà sub huius occasione sermonis, illud in memoriam redit, quod olim Te-
taldus Episcopus prædecessor istius, in festiuitate beati Donati constitutus in pul-
pito, sermone, quo concionabatur, adiecit. In Longobardia, inquit, finibus vnde
originem duco, vir erat versipellis ingenij, & acutissimæ subtilitatis, duplex ani-
mo, sermone lepidus, concinnandis fabricandisque commentis edoctus, in repe-
riendis ac variandis consilijs vehementer astutus. Nunquam erigebat brachia con-
tra torrentem, sed ex quocunque latere mundani turbinis eum aura proflaret, ille
protinus aptum calliditatis atque versutia: pallium opponebat. Accidit autem, vt

vt hunc post obitū quidam frater nocturna visione conspiceret. Lacus erat igneus, qui flammium vaporabat incendijs, & crepitantibus ignium globis terribilem cernentibus incutiebat horrorem: quem lacum trabalis enormitatis videbantur obsidere dracones, variaq; serpentium genera hinc inde per circuitum spatari. Vir autem ille, quem diximus, in ipsa flammarum stridentium voragine coarctatus, tentabat quidem effugere, sed obstantibus bestijs, dolebat aditum non patere. Modò, scilicet ex hac parte fugā parabat, sed ecce serpens obuius aderat. Per aliam partem erumpere satagebat, sed ecce rursus alia bestia laxo gutture stridens, iter occluserat. Illa rursus & alia ad euadendum loca tentabat, sed insurgentibus bestijs omnino meatus aufugij non patebat. Porro autem cum Veritas dicat: Eadem mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis: hoc illi iusto Dei iudicio contingebat. Sicut enim ille per carnalis astutia vanitatem, ex quibuslibet huius seculi nouerat laqueis expedire, ita postmodum versa vice nullo valebat ingenio supplicium, quo cruciabatur, euadere. Qui nimirum si prudentiam, qua callebat in diuinis studijs, set exercere mandatis, non cremaretur inter rabida ora serpentium, sed gauderet potius inter agmina beatorum.

Vnum planè contigit in nostris partibus de quodam carnaliter sapiente, quod dignum non est silentio præterire. Fanensis quidam primarius ciuitatis, Hugo nomine, ipsa nocte, qua, peracta parasceue, sacrosanctum sabbatum Dominica sepulturae præcedit, cum armis & armatis ingressus Ecclesiam, in qua diuinis vacabatur officijs perosum sibi violenter hominē cepit, ac iugulis crudeliter mancipauit. Quem quia noua præsumpsit, nouo Deus omnipotens supplicio condemnauit. Nam cum sensum mentis (in quantum mihi videtur) integrum teneat, omnes eum tanquam vesanum, exinanitum, atque dementem conspuunt, abijciunt exprobrant. Halitum quippè eius (iuxta querelam beati Iob) vxor exhorret, eumque velut arripitium nurus explodit, ad mensam siue colloquium filius non admittit, auertunt oculos famuli, dedignantur amici, clientes, milites, affines, atque propinqui, Episcopus etiā ciuitatis, & (vt compendiosè cuncta complectar) omnis clerus & populus iam ferè per duodenniū arbitrantur eum mentis impotem, & vesanū, nullum. que cum eo, tanquam energumeno, dignantur habere consortium. Porro, cum diues sit, & exuberans domus eius, fluunt pannosæ & illotæ vestes, horret inculta cæfaries, caput eius diurni sudoris foetet iniuria, corpus totum per longam fordet incuriam.

Hic planè, cum me adesse cognosceret, me concitus adiit, mala quæ patiebatur exposuit, querelam de suis sobrio sermone digessit, (& quantum ex tenore verborum eius colligere potui) rationabiliter declamauit. Itaque conueni filium, Episcopum quoque, ac de ciuitate quam plurimos, & subtiliter inquisiui, quid inordinatum, quid delirum, quid ineptum in illo conspiceret, pro quo illi vesaniam impulerent. A quibus utiq; nihil aliud, & ne vnum quidem certi signi verbum addiscere potui, nisi hoc tantum: Quia demens est. Quod omnes ore confonso vnanimiter asserbant. Dumque ego dicerem: Quomodo id scitis, quibusve iudicijs eum insanire conspicitis? nihil aliud inuenientes, id ipsum denuò replicabant: Demens est. Quod mihi videtur profundum atque admirabile Dei omnipotentis esse iudicium, vt qui prudens & sciens spontè desipuisse cognoscitur, prudens & sciens opinionione vesaniae puniatur, & qui spontè factus est furiosus, demens ab omni populo iudicetur inuitus. Merito contra votum adiudicatur infania, qui voluntate propria conatus est insanire. Enimvero si veraciter fureret, eò minus miser esset, quò despectus sui mala, quæ patitur, ignoraret. Non itaque sicut mortuus seculi, qui non sentit, sed sicut mortuus est inferni, qui iugiter moritur, & mortem ipsam sentire non definit. Saluo nempe illo terribili in mundi fine iudicio, nunc etiam omnipotens Deus non modò crudelia quælibet facta, sed & superba, siue sacrilega, prout dignum est, vlci scitur verba. Vindicauit siquidem quòd Balthasar sacra vasa temulentus indignè tractauit, nec dimisit inultum, quòd Nabuchodonosor arroganter elata verba deprompsit. Nonne, inquit, hæc est Babylon magna, quam ego adificauit in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei? Et ecce (sicut Propheta testatur) cum adhuc sermo esset in ore Regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex, Regnum transijt à te, & ab hominibus te eijcient, & cum bestijs atque feris erit habitatio tua. Puniuit præterea Dominus

Sede.

Visio terribilis cuiusdam fratris.

Matt. 7.
Marc. 4.

Aliud exemplum cuiusdam, non danis honorè locofacro.

Iob 19.

Compos mentis isto Dei iudicio inianus reputatur.

Danic. 3.
Danic. 4.

2. Par. 36.

Hier.: 8.

Aliud exemplum de superbo clerico.

Luc. 14.

Poena superbi clerici.

Psal. 56.

Psal. 60. Nominis Siloë interpretatio. Iohan. 8. & 9.

Matth. 21.

Deus nullum peccatum impunitum relinquit.

SURIUS

g. bar.
K. 10. 11.
RVITI
5

Sedechiam Regem Iuda, quia per reprobos actus Dei mandatum contempnit. Vltus est etiam Ananiam Prophetam non quia malum fecit, sed quia mendacium protulit. Cui Hieremias: Non, inquit, misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce emittam te à facie terræ, hoc anno morieris.

Nouis quoque temporibus accidit, ut in Burgundiæ regno quidam clericus esset superbus nimis, ac tumidus, & non modò carnali vitæ seculariter deditus, sed & contra suum ordinem terribiliter bellicosus. Hic itaque cum Ecclesiam beati Mauritij multis inclytam prædijs, suis ditionibus vsurparet, potens autem quidam è diuersò sui iuris esse, non sine magna liuoris atque certaminis animositate contederet, tandè belli dies utroque pacifcente statuitur, & à multis hinc indè frementium armatorum agminibus conuenitur. Potens autem ille, quem diximus, nuncium ad hostilia castra direxit, qui & apparatus belli solerti speculatione perpenderet, ac sibi celeriter nunciaret. Fortè tunc clericus Missam cum his, qui dimicaturi erant, suis fautoribus audiebat. Cum què ad Euangelium veniretur, in fine lectum est: Omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Illic clericus in hanc sacrilegam vocem proteruus erupit: Hæc, inquit, sententia vera non est. nam si ego me meis aduersarijs humiliter inclinasset, hodie tot possessio. num atque clientium copias non haberem. Reuersus autem nuncius domino suo fideliter retulit non modò quod in bellici procinctus apparatu confexit, sed hoc etiam, quod ex ore clerici tumidè loquentis audiuit. Tunc ille plaudens in Domino, no lætus efficitur, atque ad spem proculdubiò obtinendæ victoriæ milites cohortatur. Conglobatis itaque diuersorum cuneis armatorum, ex vtraque parte pugna committitur, vires viribus opponuntur, depressa telorum sylua deponitur, & humanis inflicta corporibus arma grassantur. Habebat autem clericus equam, quam videlicet præliaturus ascenderat, tantæ velocitatis ac roboris, ut nullus sibi videre, tur equus aut mulus ad dimicandum posse præferri. Casu, immodè Deo disponente, contigerat, quòd præcedenti nocte iumentum illud stabulo solum abscesserat, acerum què falis inueniens, ex eo plurimum comederat. Clericus itaque dum in acie constitutus, super aquæ riuulum deueniret, ibique cominus aduersantium armis arma conferret, iumentum ut erat assumpti falis copia sitibundum, frenum de manu rectoris violenter extorsit, suisquè totum viribus vendicauit, ac statim caput in aquam ad bibendum in hianter immerfit. Ille verò, dum ea manu, qua scutum tenebat, cum iumento configit, hostilibus iaculis faciem coactus exponit: & ecce repentè gladius os eius fulminis more transfixit, tali què vir reprobus vitam suam sine concludit.

O quam congruè in illa pertulit corporis parte vindictam, qua nigri fellis in Domino vomuerat blasphemiam. Nam cum Propheta de talibus dicat: Filij hominum, dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus: qui linguam suam & dentes aduersus Deum gladij more vibrauit, dignè per eadem membra materialis gladij pœnas exoluit. Isti planè contigit, quod Dominus in euangelio dicit: quia super decem & octo homines turris Siloë cecidit, & occidit eos. Quem verò mysticè turris illa significat, nisi illum, cui Psalmista decantat: Deduxisti me, quia factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici? Huic enim expositioni ipsum quoque Siloë nomen adgaudet. Siloë siquidè interpretatur Missus. Haud dubium, quin sit ille, qui dicit: Qui me misit, mecum est. Et ibi cæcus à natiuitate lumen accepit ab eo, qui ait: Ego sum lux mundi. De casu istius turris alibi sub figura dicitur lapidis: Omnis, qui ceciderit super illum, confringetur: supra quem verò ceciderit, conteret eum. Super hanc turrim, siue lapidem, cadit homo, atque confringitur, cum per fragilitatem aliquam peccat: sed eius super se ruina cõteritur, cum superbe blasphemat. Turris ergò Siloë super hunc clericum cecidit, & sicut blasphemando meruerat, omninò contriuit.

Et quid mirum, si grauiam nos peccata tormentis addicant, cum subtile Dei iudicium impunita etiam minima non relinquat? Immodè quid nouum, si reproba locutionis sacrilegium damnat, cum ipsa quoque laudis suæ præconia, nisi dignè sint deprompta, contemnat? Adraldi nempe prudentis & religiosi viri, qui Bremetensium præminet monasterio, didici relatione quod scribo, quod etiam inditum literis esse dicebat. Clericus, inquit, Colonienfis Ecclesiæ vadum fluminis transibat, & ecce beatus

beatus Seuerinus eiusdem Ecclesie nuper Episcopus equi eius habenas apprehendit, cumque retinens sistit. Cumque ille in stuporem versus, & grauius admiratus, cur illic tam clarus, & tam celebris famae vir moraretur, inquireret: Da mihi, ait, manum tuam, & quae circa me sunt, non auditu discis, sed tactu. Cumque datam manum fluctibus Episcopus impressisset, tantus eam ardor absorbit, ut vndique carnes eius resolutae diffuissent, & ossa nuda vix haerentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus, Cum nomen, inquit, tuum in tanta benedictione sit apud nos, & fama tua consonis totius Ecclesiae praconijs celebretur, cur te pestilens haec vorago constringit, tantoque (proh dolor) incendio cruciaris? Ad quem sanctus Episcopus. Nihil, ait, aliud in me remansit vltione plectendum, praeter hoc tantum, quia dum in aula Regia constitutus imperialibus me consilij vehementer implicui, canonicae synaxis officia per distincta horarum spatia non perfolui. Manè quippe simul omnia coaceruans, tota die negocijs ingruentibus secura libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam horarum, ardoris huius fero supplicium. Tu verò omnipotentis Dei clementiam humiliter implora, ut manum tuam in salutis praesentiae restituat statum. Quod cum factum fuisset: Vade, inquit, fili obsecra fratres nostros Ecclesiae clericos, & alios spirituales viros, ut pro me preces fundant, indigentibus subsidia conferant, sacrificiorum votis insistant. His enim peractis, ego mox de vinculo poenae huius indubitanter expediatur, & expectantibus me beatorum ciuium choris latus adiungar.

Si Episcopus ille ob horarum lectionem purgatorij poenas per tulerit, ergo constat esse purgatorium.

Quod certe magnam nobis debet inferre formidinem, quia cum sanctum virum vni culpa duntaxat obnoxium, tam intolerabilis Purgatorij poena constringeret (vix) quae mihi, meisque similibus est inferenda sententia, quos tot reatum prolixitas grauat: Distingueda sunt ergo per momenta temporum Ecclesiasticae institutionis officia, & sub magna diuini timoris ac reuerentiae dicenda sunt disciplina, ne dum psallimus, fructum spiritus cum carnis desidia misceamus. Quid enim prodest hostiam Deo laudis offerre, & per torporis negligentiae foedis eam cogitationibus inquinare? Hanc porro boni malique mixturam locus ille significat Euangelicus, ubi dicitur: Quia docente Domino, aderat quidam, ipso in tempore nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Nam quia Pilatus Os malleatoris interpretatur, quid per hunc, nisi diabolus debemus intelligere, qui paratus est semper homines offensionum ictibus verberare? Vnde & virgam super humeros hominum tenere dicitur per Prophetam. Virgam, inquit, humeri eius superasti, sicut in die Madian. Quid vero sanguis, nisi peccata? Quid sacrificia, nisi reclusae & acceptabiles Deo significant actiones? Pilatus ergo Galilaeorum sanguine cum sacrificijs miscuit, quia malignus spiritus vel orationes nostras praeuicacitate cogitationibus polluit, vel opera bona peccati cuiuslibet attaminatione corrumpit, ut sanguinis sacrificium polluat, dum reatus offensio oblatam Deo recti operis victimam foedat. Vnde scriptum est: Quia cum Abraham Deo sacrificium de pecoribus ac volucribus deuotus offerret, descenderunt volucres super cadauera, & abigebat eas Abraham. Quid enim expriment volucres, nisi reprobos spiritus per aera volitantes. Volucres ergo a sacrificio nostro repellimus, cum operum nostrorum victimas a malignis spiritibus, eas foedare tentantibus, prouide custodimus.

Instituta Ecclesiastica ad vniuersum feruanda sunt.

Luc. 13.

Eccl. 9.

Gen. 15.

Idem sane, quem praediximus, Adraldus, dum in Burgundiae regno mihi conuictor incederet, in hoc, inquit, loco, per quem nunc transitum habemus, aliquid contigit, quod si dicimus, non videtur otiosum. Frater quidam nostri coenobij (haud dubium quin Cluniacensis) pia mentis, & rectae conuersationis vir, hinc aliquando transibat, & ecce crinitus quidam, quasi ex Hierosolymitana peregrinatione veniens, palmam ferebat in manu. Cumque peregrinus, & monachus inuicem obuij sese altrinsecus pertrassissent, ait ille, Completorium in lecto, nec salus est, nec profectus. Quod frater audiens admiratus expauit, ac repetere post terga respiciens, eum videre non potuit. Mox enim ut verbum protulit, omnino disparuit. Ille vero ad conscientiam mox reuersus, inuenit quia pridiano vespere lassus de via redierat, & fessus in lectulum membra projiciens iacendo canonicas horas compleuerat. Vtrum ille Angelus fuerit, an reuera (sicut videbatur) homo, Dei ducimus relinquendum esse iudicio.

Horae canonicae non sunt in lecto legendae.

In hac etiam eremo fontis Auellani, ubi nunc habito, Prior quidam fuerat, nomine Ioannes, qui lentis quibusdam infirmitatibus macilentus videbatur semper & gra-

SURIUS

g. bar
K. 10. 11. 12.
RVITI
5

Si dæmo-
nes lace-
funt diui-
ni negle-
ctum offi-
cij, quid
obsecro,
Angeli fa-
cient?

& gracilis. Hac itaque sui corporis imbecillitate confusus, sæpe iacens in lecto Com-pletorium decurrebat. Accidit autem, vt dæmoniacus quidam non procul abef-fer, qui multa hominum secreta, & obscenos actus impudens propalaret. Cumq; præfatus Iohannes dæmonem exire præciperet, & quibusdam exorcismi quaestio-nib; flagellaret, Tunc, ait, ille es, qui sub cocto quotidie completorium in suffragis & modo me quasi sanctus eicere, & iuris mei vasculum de meo vis dominio libe-rare: Hoc audito, frater erubuit, quia rei veritatem etiam per mendacij recognouit auctorem.

Alter etiam eremita, qui vocabatur Iohannes de Anso, cum ei, vt egredere-tur, vehementer insisteret, ac diuini nominis adiurium crebrius intentaret: Nunquid oblitus es, ait, hac tibi nocte quid fecerim? Nam (sinon excidit) certus es, quia dum ego me in apri syluestris effigiem verti, tu me quasi venaror insectabaris. Sed qui videbar aper, subito speciem venustæ mulieris assumpsi, atque in osculum tuum ruens, vt semen effunderes, cum gloria triumphanti. Cum itaque reprobos spiritus de fratre delinquente per soporis energiã se glorietur habuisse triumphum, quan-to putamus eum gaudere tripudio super his, qui labuntur in adulectum, vel ince-stum? Vndè sæpe Deus omnipotens terribilè exhibet etiã in hac vita iudicium, nec tamen miseri homines desinunt iterare peccandum.

Non sunt
confangui-
nez ducen-
dæ vxores.

Nam Robertus Gallorum Rex, auus istius Philippi, qui in paterni iuris sceptra successit, propinquã sibi copulauit vxorem, ex qua suscepit filium, anserinum per omnia collum & caput habentem. Quos etiam virum & vxorem omnes fere Gal-liarum Episcopi communi simul excommunicauere sententia. Cuius sacerdotalis edicti tantus omnem vndique populum terror inuasit, vt ab eius vniuersi societa-te recederent, nec præter duos sibi seruulos ad necessarii victus obsequium rema-nerent, qui tamen & ipsi omnia vasa, in quibus Rex edebat, vel bibeat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabulum ignibus exhibebant. His tandem Rex co-actus angustijs, ad sanum consilium rediens, diuortit incestum, iniique legale conubinum.

Quam fit
Pontificij
anathema
formidan-
dum.

Sed & Orho Rex Teutonicorum, qui postmodum Imperator creatus est Roma-norum, Adalaidem Italiae reginam, quæ sibi commater exiterat, suscepit in con-iugem. Quem filius eius Almisicus, qui Moguntinæ præsidebat pastor Ecclesiæ, cepit constanter arguere, & scelestum, luridumque coniugium publicè cõdemnare. Pater autem vehementer iratus, eum comprehendere præcepit, & carcerali mox cu-stodiae micipauit, quem per annale circiter spatium carcer inclusit, sed à correctio-ne linguam terroris vinculum non ligauit. Cum verò pater eum, quadragesimali decurrente ieiunio, de custodia decreuisset educere, antequam psalterij expleret, quod aureis exarabat apicibus, recusauit exire. Veruntamen cum exiuit, zelo sacer-dotalis accensus auctoritatis, non quieuit, sed mox in patrem iaculum publicæ ex-communicationis intorsit. O verè dignum regio genere sacerdotem, qui in causa Dei non imperiale fastigium, non paternum recognouit affectum, sed dum paternã, ac regiam auctoritatem in solo Deo constituit, hunc hominem eius legibus resi-stentem à se prorsus extraneum deputauit. Dixit autem patri: Tu arbitraris me ad-uersum te insolenter agere, te verò præiudicium sustinere: scito prænosens quia die sancto Pentecostes vterque simul ad stabimus ante Deum, ibique ventilabitur inter nos librata iustitiæ lance litigium. Ibi luce clarius apparebit, quis nostrum a-quitatis lineam teneat, quis Dei legibus contradicat. Factum quæ est, ipso, qui dictus est, sacrosanctæ solennitatis die, vt dum præfatus Augustus imperialibus infulis re-dimitus, multorumque Pontificum choris, siue procerum vallatus agminibus, Mis-sarum solennijs interesset, repentino super eum veniente iudicio, repertus sit mor-tuus. Episcopus autem in Domino iam quieuerat. Sic sic qui de incesto coniugio contempnit inter homines iudicari, ad tribunal æterni Iudicis coactus est pertra-hit & qui subiectum sibi dedignatus est audire Pontificem, terribilem super se non po-tuit euadere Maiestatem.

Non sunt
comatres
duccendæ
vxores.

Parentes
legibus Dei
resistentes
extranei
reputandi
sunt.

Othonis
Regis la-
mibrabilis
interitus.

Hæc ego (venerabilis Pater) & alia quamplurima, non sine magnæ formidinis angore conscribo, nè videlicet vel relatores mei meræ veritatis semitam nõ reue-rint, vel ipse quoque relationum in quolibet immemor obliuione deliquerim. Veruntamen teste conscientia, non hæc mentiendi voto, sed ædificationis affectu, prout melius possum narrata recollere, satago schedulis adnotare. Si quid mihi ta-
men

men in his obliuionis obrepfit, immò quicquid humanæ conditionis infirmitati deliqui, antequàm nexibus huius carnis absoluar, diuina mihi pietas tuis orationibus in memoriam renocet, ac dignè lugere permittat, nè viuenti mihi poenitendū quid manere possit occultum, quod morientis sit oculis ingerendum.

Hugo deniquè Cluniacensis Abbas cum ad suum me monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorum domo, ingrauescente totius corporis tumore languebat. Hic porro, cum Abbatis comperisset adesse praesentiam, laetus effectus diuinam coepit implorare clementiam. Domine, inquit, quæ nullum later occultū, quaeso, si quid reatus in me est, quod non sim hucusq; confessus, tu mihi misericorditer in memoriā reuoca, quatenus Abbati meo, dum praesens est, purè confitear, atque ab eo, qui ius hoc in me praeteris habet, iudicatus absoluar. Hoc dicto, huiusmodi vox auribus eius insonuit: Certè est, certè est aliquid in te, quod cōfessus adhuc non es. Cumq; ille vocem solam audiret, sed à quo procederet non videret, orando subiunxit: Exprime, Domine, manifestè quid hoc sit, vt confessus corrigā quod errauit. Porro vox eadem peccatum quoddam (sicut quaerebat) signanter expressit, quod ille à se commissum illico recognouit, & Abbati festinanter accito facta confessione, purgauit, paucisque post diebus in sancta pace defunctus est.

Hugo Abbas Cluniacensis.

Aduertat hæc Confessionis contemporaneos.

Non talem sortitus est finem clericus ille, de quo mihi idem Hugo Cluniacensis monasterij Rector fida relatione narrauit. Religiosus, inquit, quidam Episcopus in expeditione positus, cum venisset ad ripam cuiusdam fluminis, substitit, ibique lassus recreare spiritum coepit. Cumque illic tranquillè quiesceret, audiuit vocem de fluminis alueo procedentem, & hæc verba clariùs exprimentem: Hora venit, homo non venit. His auditis, Episcopus sollicitus redditur, & recogitans hoc sine mysterio esse non posse, aduentum rei solerti custodia praestolatur. Sed dum attentus explorator expectat, dumque hæc & illa recogitat, ecce quidam clericus agillemè properabat, equum que calcaribus atterens, amnem transire quantocyus festinabat. Admonuit autem suos Episcopus, vt obuios se venienti festinanter obijcerent, eumque à sui cursus impetu retinerent. Cumque ille perniciousè properans, flumen aggrediretur praecipitanter inuadere, ac sine mora transire, illique contra violenter obisterent, & gradum figere compulissent, ait: Quiescite, quaeso, dimitte me, recedite, quia iussio Regis vrget. Non est res, quæ differri possit in posterum. Mysterium Regis in stat, inuitabilis necessitas imperat. Quid plura? Sanctus Episcopus eum violentissimè retentum, superuenienti nocte secum habere coegit hospitium. Sed o misera hominis ac lugenda conditio, quæ facilius valet sibi consciscere mala cum defunt, quam vitare cum imminet. Episcopo scilicet cum suis graui sopore depresso, ille vas alicui in hospicio reperit, in quod caput immergens, suus ipse tortor effectus, se feratiter enecauit. Sed sicut iste, licet occulto, districto tamen Dei iudicio, carnis interitum pertulit, ita per eius piam clementiam mortem animæ, simul & corporis alter euasit. Nam quod nunc dicturus sum, & ex relatione iam dicti Cluniacensis Abbatis, & ex ore illius, cui res ipsa contigerat, frequentius audiui. Adolescens quidam erat in finibus Aquitaniae, qui cum coxuis suis iuenculis de animarum suarum coepit salute tractare. Deliberatione praemissa, tandem statuunt ac vnanimi inuicem contederatione proponunt, & mundani cultus pompas abijcere, & ad monasticam conuersationis ordinem commigrare. Sed dum res adhuc suspensa differtur, dum rerum ordo multiplici varietate concutitur, ipse quoque tener adolescentis animus fixus in suo proposito non tenetur. Quid multa? Mutata penitus mente, desponsauit uxorem. Cumque per processum temporis mens eius & memoriam sancti propositi paulatim de se prorsus eraderet, & sub praetextu coniugij, ad explendam carnalis illecebræ voluptatem impatientius ebulliret, diuina super eum vigilante clementia, subito languore percussus est, ac paulò post ad extrema peruenit.

Terribile exemplum cuiusdam hominis desperati ac interficiens ipsum.

Verè cuius Deus vult miseretur & quem vult induerat.

Votifragus infirmitate corripitur, vt respiscat.

Necessarijs igitur ac propinquis de iam quasi defuncti disputantibus sepultura, dum in medio positus videretur cadauer exanime, vixque tenuis quidam motus in eius pectore palpitaret: ecce duo terribilissimi, ac trucis vultus Aethiopes eum (vt sibi videbatur) tanquam leones rugientes inuadunt, rapaci ferocitate corripunt, de corpore violenter euellunt, mox pedes eius & brachia duris alligant nexibus, sicque velut hœdum in phalangam pendulum alter post alterum baiulare coeperunt. Quos autem dolores & torsiones ipse pertulerit, quot & qualia viderit, vel audierit, per quam plurima eum loca vectauerint, perlongum est non tantum stylo digere.

S. Petrus
Apostolus
ei apparet,
& à demo-
nibus eum
liberat.

re, sed simplicibus quoque verbis ex ore per ordinem referentis audire. Hoc tantum hic inferre iusticiam, quia dum per obscuram caliginis eum loca portarent, ecce beatus Petrus Apostolus splendidus & coruscans occurrit, eumque deportantium humeris raprum, nexibus, quibus angebatur, absoluit. Illi mox, relicta præda, stridentibus, & ciulantes abscedunt, factumque sibi præiudicium flebiles conque-
runtur. Beatus autem Apostolus adolescentem ad Cluniaci monasterium secum duxit, eique foris secus posito sese, donec reuerteretur, expectare præcepit. Ego, inquit, meum monasterium ingrediens visito, ac per circuitum cuncta perustrans, quid agatur attendo, deinde ad te, consideratis omnibus, redeo. Sed mox ut iste re-
lictus est solus, ecce crudeliores & acriores iidem reuertuntur Aetiopes, & non iam per manus & pedes, sed per genitalia ipsa corripunt, eumque sic non sine grauissi-
mo illius dolore suspendunt. Nam velut si rostro passer accipitris, vel aquilinis vn-
guibus columba rapiatur implumis, sic à reprobris illis spiritibus miser iste corripit-
tur, trahitur, libratus per verenda suspenditur, & quasi recuperata præda, quæ fuerat
perdita, longius asportatur: cum ecce beatus Petrus radianti nimis ac terribili splen-
dore conspicuus, se tanquam fulmen iniecit, rapinam suam quasi per impetum vi-
olenti spiritus apprehendit, & clauibus, quas manu gestabat, raptores nequissimos
acerrius verberavit. Mox illum ad domum propriam usque perduxit, redensque
spiritum corpori, utranque salutem substantiam reformauit. Nam ille protinus con-
ualecens, domui suæ sine cunctatione disposuit, atque ad Cluniacense monasteri-
um properans, sanctæ conuersationis habitum feruida fatis deuotione suscepit. Sic
itaque diuinæ militiæ transfuga, dum paterni verberis disciplina callus eruditur,
de manu cruenti prædonis eripitur, & ovis oberrans ad proprii pastoris maipalia re-
uocatur. Sed iam se reprimens calamus cohibeat stylum, ne regulam breuitatis ex-
cedat epistolare compendium.

Rediit
votum per-
soluit.

Scribite, si placet, distichon istud in refectorio sub pedibus Apostolorum.

Ignis Apostolicum linguarum flamma senatum
Germinat, & varias quasi vox fecunda loquelas,

ALOYSIUS LIPOMANVS EPISCOPVS BER-
GOMENSIS SYNCERO LECTORI.

Emireris, optime lector, si ego, cuius propositum est, in hisce To-
mis vitas Sanctorum in lucem edere, in fine huius Octauæ tracta-
tum hunc beati Petri Damiani de seculi contemptu ad mona-
chos præcipue spectantem posui. Cum enim in eo ipso codice,
vnde ex præcedentibus sermonibus nonnullos excepimus, illum
inueniremus, visum est incongruum, ea, quæ tam prudenter illic
coniuncta fuerant, hic inepte admodum atque indignè separare
velle. Præterea cum in eo nonnulla, eademque præclara virtutum Iacob, David,
Elisei, atque aliorum patrum antiquorum exempla proponantur, licet alicuius
illorum vita integrè non describatur, quia tamen hic, quæ veri monachi debeat esse
vita, perfectè ostenditur, idcirco nos monachalem statum maxima utilitate, quæ
ex hac ipsa lectione hauriri potest, defraudare nolimus. Ipsum igitur libenter le-
gas, & si quidem monastica possessione censeris, quæ in ipso admonentur tractatu,
plenè omnia implere satagito. Si verò non es monachus, ab hac tamè lectione mi-
nimè desistas, multa namque inuenies, quæ tuæ laudabiliter ac secundum De-
um instituendæ vitæ maximè conducibilia videbuntur. Vale,
meque omnipotenti Domino tuis precibus
assiduè commenda.

PETRI

SURIUS

g. bar
K. 10. 10. 10.

RVITI

5